

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Krakowie**

Kraków, dnia lutego 2010 r.

**Pan
Stanisław Kracik
Wojewoda Małopolski
ul. Basztowa 22
31-156, Kraków**

P/09/074

LKR-410-36-01/2009

Wystąpienie pokontrolne

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (t.j. Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie przeprowadziła w Małopolskim Urzędzie Wojewódzkim, kontrolę realizacji zadań wynikających z ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych w latach 2007-2009.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole podpisanym w dniu 25 stycznia 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Wojewodzie niniejsze wystąpienie pokontrolne.

NIK pozytywnie ocenia działania Wojewody w kontrolowanym zakresie, w tym powołanie oraz sposób działania Pełnomocnika Wojewody do Spraw Mniejszości Narodowych i Etnicznych, zwanego w dalszym ciągu niniejszego wystąpienia „Pełnomocnikiem”.

Powyższa ocena wynika z następujących ocen częściowych.

1. NIK pozytywnie ocenia sposób organizacji przez Wojewodę zadań na rzecz mniejszości, powierzonych mu art. 22 ustawy z dnia z dnia 6 stycznia 2005 r. o mniejszościach narodowych i etnicznych (Dz. U. Nr 17, poz. 141 ze zm.), zwanej w dalszym ciągu wystąpienia „ustawą o mniejszościach narodowych i etnicznych”.

Już w miesiąc od wejścia w życie tej ustawy Wojewoda ustanowił swojego Pełnomocnika, przydzielając mu zakres zadań, w tym przede wszystkim podejmowanie działań na rzecz

respektowania praw mniejszości, przeciwdziałanie naruszaniu tych praw i dyskryminacji osób należących do mniejszości oraz podejmowanie działań na rzecz rozwiązywania problemów mniejszości. Wojewoda ustanowił również zbiór zasad określających sposób realizacji zadań powierzonych Pełnomocnikowi. Fakt powołania Pełnomocnika należy uznać za działanie celowe, gdyż na terenie województwa małopolskiego, wg danych pochodzących ze spisu powszechnego z 2002 r., zamieszkują łącznie 5.374 osoby należące do mniejszości, głównie: słowackiej, romskiej oraz łemkowskiej. Od 8 stycznia 2007 r. utworzona została, przy Wydziale Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Urzędu, komórka organizacyjna pod nazwą „Samodzielne Stanowisko Pracy do Spraw Mniejszości Narodowych i Etnicznych”, kierowana przez Pełnomocnika. Od 26 maja 2008 r. w komórce tej rozpoczęła pracę druga osoba, wspomagająca działania Pełnomocnika. Pozytywnie należy ocenić sposób wywiązywania się Pełnomocnika z obowiązku przedstawiania Wojewodzie corocznych sprawozdań ze swojej działalności.

2. W objętym kontrolą okresie Wojewoda i Pełnomocnik aktywnie współpracowali z innymi jednostkami, tj. Marszałkiem Województwa Małopolskiego, gminami, szkołami, Policją, Małopolskim Kuratorem Oświaty oraz organizacjami pozarządowymi, zarówno inicjując działania na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych, jak i aktywnie odpowiadając na inicjatywy ww. podmiotów, w tym zwłaszcza mniejszości romskiej i łemkowskiej. Efektem współpracy z Kuratorium Oświaty było ogłoszenie i rozstrzygnięcie konkursu dla nauczycieli województwa małopolskiego na autorski program edukacji o mniejszościach narodowych zamieszkujących terenie województwa oraz organizacja konferencji adresowanej do palcówek oświatowych z terenu województwa p.t.: „Edukacja wczesnoszkolna i szkolna dzieci romskich w Polsce”. Współpraca z Policją obejmowała organizację, w listopadzie 2009 r., szkolenia dla pracowników administracji publicznej i samorządowej na temat społeczności romskiej. W trakcie tego szkolenia przedstawiciel Wydziału Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Krakowie wygłosił wykład na temat relacji pomiędzy Policją a społecznością romską, oparty na doświadczeniach przy realizacji programu rządowego na rzecz społeczności romskiej w Polsce. Ponadto ze środków tego programu finansowana była realizacja, przez Małopolską Komendę Policji w Krakowie, szkoleń dla policjantów z zakresu bezpieczeństwa i przeciwdziałania przestępstwom popełnianym na tle etnicznym. Wojewoda wraz z Pełnomocnikiem organizowali także, głównie dla przedstawicieli mniejszości romskiej, spotkania robocze i szkolenia dotyczące przede wszystkim warunków aplikacji oraz sposobów przygotowywania projektów finansowanych z

programu na rzecz mniejszości romskiej. O jakości pracy Pełnomocnika świadczą składane mu pisemne podziękowania, w tym od europosła oraz organów samorządowych.

Wojewoda nie ustanowił pisemnego zbioru zasad koordynowania działań organów administracji rządowej realizujących zadania na rzecz mniejszości w województwie, lecz obowiązek koordynacji tych działań został wpisany w zakres czynności Pełnomocnika. Wojewoda nie wyznaczył także, Kuratorowi Oświaty w Krakowie, zakresu pracy na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych. Choć braku określenia ww. wytycznych w formie dokumentu nie można ocenić negatywnie, gdyż nie są one wymagane przepisami obowiązującego prawa, to jednak, zdaniem NIK, należy rozważyć ich opracowanie w ramach dobrej praktyki.

3. Na pozytywną ocenę zasługują działania Wojewody oraz Pełnomocnika na rzecz rozwiązania, przy uwzględnieniu interesu mniejszości romskiej, konfliktu powstałego we wsi Koszary w gminie Limanowa. W celu niedopuszczenia do eksmisji obywateli należących do mniejszości romskiej, zamieszkujących sześć samowoli budowlanych zlokalizowanych na osiedlu romskim we wsi Koszary, Wojewoda na podstawie art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2001 r. Nr 80, poz. 872 ze zm.), wszczął sześć postępowań administracyjnych w przedmiocie wstrzymania czynności egzekucyjnych prowadzonych przez Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Limanowej. Działania Wojewody należy ocenić pozytywnie, gdyż opierały się na przesłance zawartej w art. 20 ust. 1 przywołanej wyżej ustawy o szczególnej zasadności, ze względu na fakt niezapewnienia przez gminę Limanowa lokali zastępczych dla Romów zamieszkujących samowole budowlane. Wojewoda, w trakcie trzech zainicjowanych przez siebie spotkań z udziałem m.in. władz ww. gminy, wskazał sposoby polubownego rozwiązania spornej kwestii w postaci legalizacji istniejących samowoli budowlanych, deklarując także wniesienie opłaty legalizacyjnej, która to propozycja została odrzucona uchwałami Zebrania Wiejskiego wsi Koszary.

Pomimo, że wszystkie zastosowane w opisanej wyżej sytuacji procedury należy ocenić jako legalne, przeprowadzone zostały one bowiem na podstawie obowiązujących przepisów, to stwierdzić należy, że działania Wojewody nie spotkały się z pozytywnym przyjęciem, tak ze strony władz gminy Limanowa, jak i zebrania wiejskiego wsi Koszary. W ocenie NIK dalszy brak aktywnych działań ze strony ww. organów, mających na celu rozwiązanie powstałej sytuacji konfliktowej, może doprowadzić do narastania zjawisk noszących znamiona dyskryminacji Romów, która w myśl art. 6 ust. 1 ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych jest zabroniona.

4. W objętym kontrolą obszarze, w latach 2007 – 2009, Wojewoda przekazywał środki na realizację zadań wynikających z programu rządowego na rzecz społeczności romskiej w Polsce. Całkowita kwota wydatkowana na ten cel wyniosła blisko 9.200 tys. zł, z czego na działania związane z zapobieganiem dyskryminacji 53.000 zł, tj. ok. 0,6% wszystkich poniesionych wydatków. Kontrola stopnia wykorzystania środków przeznaczonych na zadania realizowane w ostatnich kwartałach lat objętych badaniem w łącznej wysokości 2.603.015 zł wykazała, że 99,1% z nich wydatkowano na zadania inwestycyjne samorządów. W próbie objętej badaniem nie stwierdzono przypadków zwrotu środków ze względu na ich niewykorzystanie. Na zaplanowane do realizacji przez samorządy zadania nie przekazano natomiast łącznej kwoty w wysokości 161.130,28 zł, czego przyczyną było niewykonanie zadania o wartości 120.000 zł przez gminę Nowy Targ oraz, w odniesieniu do pozostałej części ww. kwoty, niższe od planowanych koszty realizacji zadań inwestycyjnych przez niektóre gminy.

W kolejnych latach objętych badaniem Wojewoda wzmagał nadzór nad opiniowaniem projektów kwalifikowanych do realizacji w ramach Programu. W roku 2007 wnioski te były opiniowane jednoosobowo przez Pełnomocnika lub, w odniesieniu do projektów edukacyjnych, kierowane do zaopiniowania przez Kuratorium Oświaty. W roku 2008 projekty opiniował zwołany w trybie doraźnym zespół, a roku 2009 powołany został, zarządzeniem Wojewody, formalny „Zespół Oceny Projektów Skierowanych do Finansowania w ramach Programu”.

Działania na rzecz mniejszości prowadzone przez Wojewodę w poddanym kontroli okresie wskazywały priorytet jakim jest edukacja przedszkolna i wczesnoszkolna dzieci romskich.

5. Wojewoda aktywnie odpowiadał na kierowane do niego, przez organizacje mniejszościowe, wnioski i inicjatywy, podejmując działania leżące w obszarze jego kompetencji, lub też wnosząc o podjęcie takich działań do właściwych organów. W 2009 r. umożliwił odzyskanie, poprzez zakup z 99% bonifikatą, przez organizację łemkowską „Ruska Bursa”, nieruchomości o takiej samej nazwie położonej w Gorlicach, ufundowanej przez tę mniejszość w 1908 r. i znacjonalizowanej po 1945 r. Ponadto podjął zakończone sukcesem działania zmierzające do wyasygnowania przez MSWiA kwoty 488 tys. zł na zakup siedziby niezbędnej dla prowadzenia działalności statutowej przez „Zjednoczenie Łemków”. Realizując wniosek tej mniejszości, Wojewoda zainicjował również, w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Małopolskiego, działania zmierzające do utworzenia w Małopolskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli, stanowiska nauczyciela metodyka

języka ukraińskiego i łemkowskiego. Ich skutkiem było utworzenie i funkcjonowanie tego stanowiska w ciągu jednego roku szkolnym 2008/2009.

Przedstawiając powyższe informuję, że Panu Wojewodzie przysługuje – zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK – prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do zawartych w niniejszym wystąpieniu ocen i uwag, do Dyrektora Najwyższej Izby Kontroli Delegatura w Krakowie, w terminie 7 dni od daty jego otrzymania.

Biorąc pod uwagę pozytywną ocenę działań Urzędu w kontrolowanym zakresie, NIK nie formułuje wniosków pokontrolnych. O sposobie wykorzystania przedstawionych uwag oraz podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia, proszę poinformować Najwyższą Izbę Kontroli Delegaturę w Krakowie, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia lub – w przypadku zgłoszenia zastrzeżeń – od daty otrzymania ostatecznej uchwały w sprawie ich rozstrzygnięcia, zgodnie z art. 62 cytowanej ustawy o NIK.

Otrzymują:

1. adresat
2. NIK Departament Oświaty, Nauki i Dziedzictwa Narodowego
3. akta kontroli